Datatilsynet

Det kongelige forsvarsdepartement
Postboks 8126 Dep

0032 OSLO

Deres referanse	Vår referanse (bes oppgitt ved svar)	Dato
2010/794-1/FD I 3	10/00839-2 /AAR	24. juni 2010

Høring – Nasjonal strategi for cybersikkerhet

Datatilsynet viser til departementets høringsbrev av 30. mars 2010 vedrørende ovennevnte.

Generelle kommentarer
"Nasjonale retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten", som høringsdokumentet bygger på, var gjenstand for en bred prosess med mange involverte interessenter. Datatilsynet savner en tilsvarende prosess i forhold til høringsdokumentet. En rekke sektormyndigheter vil trolig kunne tilføre dokumentet merverdi, både i forhold til tema og prioriteringer av disse. Mange av disse identifiseres i strategien, uten at det tilsynelatende har vært hentet innspill fra dem.

Datatilsynet er usikkert på om Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) bør ha en så sentral rolle i arbeidet som dokumentet synes å legge opp til. Det kunne for eksempel være like naturlig at Direktorat for Samfunnssikkerhet og Beredskap, som har en tydeligere sivil profil, hadde den tiltenkte overordnede og koordinerende rolle. En god del av tiltakene vil omfatte oppgaver Datatilsynet mener det unaturlig å plassere i organisasjon som NSM. Uten å ta endelig stilling til plassering av et slikt ansvar ønsker Datatilsynet uansett å problematisere forholdet. Avklaring er viktig siden dokumentet tar mål av seg å "…..trekker opp hovedlinjene for videreutvikling av nødvendig samordnende og sektorovergripende tiltak..."[1].

Datatilsynet er kritisk til tiltak som tar sikte på å lagre informasjon om adferd til borgere som ikke har begått rettstridige handlinger. Tilsynet ser med en viss bekymring på tiltak av den typen som angitt i punkt 17, 18 og 19 om lagring av data, etterforskning og identifisering av trusselaktører. Ordlyden i tiltakene er relativ generell og gir ikke umiddelbart anstøt mot borgerens personvern, men i den praktisk utforming av tiltakene kan det skapes slike problemer. Kommentarene er utdypet nedenfor.

Konkrete kommentarer
Datatilsynet har innvendinger til enkelte av strategiens hovedmål og de tiltak som er foreslått.

[1] Sitat fra dokumentets sammendrag, fjerde avsnitt.

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	Telefaks:	Org.nr:	Hjemmeside:
Postboks 8177 Dep 0034 OSLO	Tollbugt 3	22 39 69 00	22 42 23 50	974 761 467	www.datatilsynet.no

Cybersenter - nytt organ eller plassering under eksisterende organ (tiltak 22)
Som høringsdokumentet korrekt opplyser er det allerede mange aktører som arbeider innen omtalt felt. Noen fyller rollen som rådgivere, mens andre har mer formalisert kompetanse som inkluderer kontroll- og vedtaksmyndighet. Ansvaret er følgelig delt på flere departementer og etater. Selv om eksisterende løsning kan oppleves fragmentert, fremstår det urasjonelt å introdusere ytterligere en aktør. En samling av flere oppgaver innen den eksisterende struktur i NSM fremstår heller ikke som naturlig. Arbeidsområde til en slik enhet vil uansett måtte gripe inn i mange av sektormyndighetenes ansvarsområde. Datatilsynet mener ressursene med fordel kan kanaliseres til å styrke samarbeidet innen de allerede eksisterende strukturer.

Datatilsynet er videre meget skeptisk om et slikt senter er tenkt en selvstendig rolle i forhold til å drive forberedende eller etterforskning. Tilsynets skepsis styrkes ytterligere dersom plassering av en slik enhet legges innefor en militær struktur. Etterforskning av straffbare handlinger er en politioppgave. Eventuell faglig assistanse eller bistand i etterforskning bør først skje etter konkrete henstilling fra politiet.

Lagring av data for etterforskning, behandlingsgrunnlag (tiltak 17)
Et av de foreslåtte tiltak er å sikre mulighet til nødvendig lagring av data ved hendelser, med tanke på å muliggjøre effektiv etterforskning. Det er avgjørende viktig at slike tiltak utformes med nøyaktighet. Det er ikke beskrevet hva slags hendelser som foranlediger lagring.

Datatilsynet forutsetter at strategien tar til orde for en systematisk lagring av personopplysninger om personer som ikke har begått rettstridige handlinger. Et slikt tiltak må i så fall baseres på tilstrekkelig legalitet. Tiltaket er så upresist formulert at tiltaket faktisk kan forstås dit hen at det etableres en omfattende lagring av trafikkdata og overvåking av lovlig aktivitet for å forhindre mulige fremtidige lovbrudd. Unøyaktigheten i teksten åpner faktisk også for lagring av innholdsdata. Et mer presist beskrevet tiltak vil være nødvendig. Datatilsynet gjør oppmerksom på at slik lagring av data fra hendelser, der hendelsene ikke nødvendigvis viser ulovlig aktivitet, ikke uten videre vil ha et behandlingsgrunnlag i norsk lovverk.

Datatilsynet ber om at de siste års debatt om innføring av datalagringsdirektivet i norsk rett tas i mente ved vurdering av dette tiltak. Datatilsynet minner også om den problematikk som oppsto for norsk personvern i forbindelse med den svenske signalspaningsloven (FRA-loven).

Legalt grunnlag for etterforskning (tiltak 18) og identifisering av trusler og aktører (tiltak 19)
Som nevnt i den generelle delen beveger de foreslåtte tiltak seg i en uklar sone hva gjelder eventuell integritetskrenkelse og hvem som bør være rett aktør for å utøve tiltakene. Utvikling innen dette rettsområdet bør skje med varsomhet og i god forståelse med allmennhetens vurdering av behov.

Tiltak nummer 18 tar til orde for å gjøre endringer i det legale grunnlaget for etterforskningen. Datatilsynet er ikke enig i analysen rundt behov for økt dynamikk i regelverket ved endringer i teknologien. Tvert imot mener tilsynet at regelverket trenger langsiktighet, forutsigbarhet og i størst mulig grad må skrives teknologinøytralt.

Tiltak 19 kan skape utfordringer i den grad tiltakene får et for markert innslag av preventive elementer. En eventuell jakt på "mulige trusselaktører" blant sivile kan raskt medføre uønskede virkninger for borgerens integritet. Utforming av konkrete tiltak må skje med edrulighet og med vekt på solid legalitet.

Med hilsen

Ove Skåra
Konstituert direktør

for Atle Årnes
senioringeniør

Kopi: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet,
v/ Statsforvaltningsavdelingen,
Pb 8004 Dep, 0030 Oslo